

Зрчка је митологија уздана великим делом од лепоте и животне веселости и храбрости. Таква, она је инспирисала у старој Грчкој једну пластику какве можда неће више бити. Мита митологија и пластика инспирисале су заједно старе грчке песнике и трагичаре. На супротној страни Европе, нордијска митологија није изазвала пластику, и није ушла и не улази у поезију нордијских песника. Ја је митологија сам ужас и сама негација лепих облика. Рихард Вагнер, за своју Тетралогiju, правио је избор међу нордијским боговима, и писао је сам поезију о животу, мисли и речи тих богова. Понекад, рекао би познавалац северних литература, богови Севера све свете надуметничким ствараоцима зато што их и сувише заборављају. Понеки гениј Севера, као уклет, не може да даде у свом делу другу пластику живота и духа до ужасну, мучну, велику по страхотама и неумољивостима. Такав је гениј Ибсен у Норвешкој, и Стриндберг у Шведској. Њихова пластика у поезији често потсети на оно ^{нордијско} божанство које је имало срце пуно оштрих зуба.

Стриндберга нико не воли. Аутор који је написао целу библиотеку књига; романа, новела историјских и модерних, драма историјских и друштвених, научних расправа, најзад још пет опсежних свезака повести и исповести свога властитог живота; аутор који ништа на свету није заборавио обрадити; који је свакију муку или описао или пропатио, тај аутор није успео задобити општу љубав свију, ни нарочиту љубав појединца. Стриндберг није писац ни младих ни старих, ни срећних ни несрећних, ни мушких ни женских. Познајемо га, читали смо га, друговали смо с њим понекад баш братски, или га прстом показивали као великог учитеља, али слабо наводимо његове текстове, слику његову не држимо на столу, мило нам је што му је лепа кућа тако далеко... Зашто? питамо некога или питамо сами себе. И одмах, мало јетко одговарамо истом речју: зашто? Хја, кад је неком дато од Бога да уме као лав рикати, онда не волимо чути да тај као мангуп поује. Кад је неко велики сенсуалац, онда нека не тражи ни од кога весталство. Кад неко има стваралачку глад и стваралачку моћ највећих, онда тај нека не бележи, као древни калуђери, само куге, војне и пропасти. Кад је неко добио од Бога и силан мозак и силно срце, нека онда зна, или научи, како се живи у две разне хелије, као што је живео на пример Паскал, нека не препише срце главом.

и његови ~~снови~~ ^{снови} су често биле само снови, али су и ти снови имали зубе.

2 Негде у себи, да ли у страсти или у интелекту, Стриндберг је морао носити идеал жене. А како је био ^{врло саркастичан} и ^{врло} де-
тињаст љубавник, он је понекад ричући, понекад плачући тражио да тај идеал до-
маћи руком, или се с њиме венча. Наравно, што год ^{привенча} или ^{привенча} уза се,
то није идеал. Наступа раскид, бол искуства, интелектуални обрачуни сатански
тачно знање чиме све жена отступа од идеала. Затим ^{опет} фантазира да рај на
земљи мора бити у жени; ^{а King i nger, Strindberg} ~~и сада~~ с највећом мразом и с научничким рачуном на-
срће на ^{на} чулну и сенсуалну жену. Од двеју венчаних Стриндбергових жена прва
је била глумица, а друга чиста интелектуалка. Њовио је давке несрећни ^{љубав} ~~Стринд~~
~~берг~~ по граничним областима. Две жене, два мучења. Љубавница је Стриндберг ^и
мао читаву серију, али, изгледа, све од реда "простачког". Стриндберг је летео у
искуства са слободама изузетног човека. Али као што је често случај са вели-
ким људма у малим народима, традиција га није упућивала да разликује ^{намањ} ~~живети~~
и научити живети. Ако оно што човеку даје слободе не доноси истовремено и
владање над собом, прете опасности и пропасти. Наравно у мирним моментима ~~је~~
је Стриндберг знао да тамо где нема идеалних жена, да у том свету нема ^{ни} ~~ни~~
идеалних мушкараца. И извео је закључак: да је човек, ма ко он био само служи-
га инстинкта и да је живот ма какав био само дивљаштво. Али чим наиђе на ^{на} ~~на~~
жену, ^{а King i nger, Strindberg} ~~она~~ губи владање собом, насрће на ^{на} ~~на~~ безмало физички, и бори се с њом
као ~~човек~~ са опасном дивљом зверком. По романима и причама својим причао је
Стриндберг, раздражено, властита своја страдања кроз љубав и крај жена. А дра-
му брака је писао с помоћу научне библиотеке, с архивом криминалног суда, и с
помоћу лабораторијских инструмената. Ево једне сцене, отприлике. Улази жена,
очарава лепотом, говором, држањем. Међутим, тако не може остати, ако и може бити.
Стриндберг види лаж. Ено, ^{на} ~~на~~ довој вилице ^{на} ~~на~~ открива се један плус шири-
не или дужине, и с вилицом заједно лепотица пренази у категорију неких савре-
мених или изумрлих животиња. Наилази затим облигатни скандинавски кандидат
теологије, или асистент правник, или, код Стриндберга, ^{закључак} ~~закључак~~ кочијаш или веслар, Стрин-
берг седа за боксију, перо је ту, ^и ~~и~~ госпођици и кочијашу крећу се слепи ин-
стинкти по механизованом детерминизму, и ^и ~~и~~ започиње роман Марије, или госпођице
Љулије. Границе и сустајања нема. Ако је жена беба од две године, она има ~~и~~
"рибје очи и мачје ноге". Ако је жена матрона, она учи ћерку и вереника да ~~се~~
се узму и онда разиђу. Ако је жена Офелија, Стриндберг ће јој наћи расне и ~~и~~
индивидуалне податке по мерама код дифераната чарапа и мидера. ~~ARO~~

